

Verschillen en overeenkomsten tussen COVID-19 gevaccineerden en ongevaccineerden

**Een longitudinale studie onder de volwassen
Nederlandse bevolking**

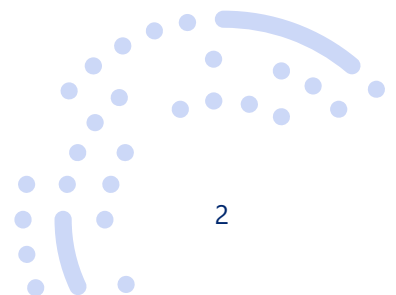

Datum 30 juni 2022
Auteurs Prof. dr. Peter G. van der Velden
Dr. Miquelle Marchand
Versie 1.1

Inhoudsopgave

Belangrijkste conclusies	3
1 Inleiding	6
2 Methode	9
2.1 Respondenten	9
2.2 Vragenlijsten	10
2.2.1 Corona en vaccinatievragenlijst 2021	10
2.2.2 Vragen uit de Health Survey 2020	11
2.2.3 Vragen uit de Politics en Values Survey 2020	12
2.2.4 Statistische analyses	12
3 Resultaten verschillen tussen gevaccineerden en ongevaccineerden	13
3.1 Demografische kenmerken respondenten	13
3.2 Functioneren vóór de start van de vaccinaties	14
3.2.1 Gezondheid vóór de start van de vaccinaties	14
3.2.2 Belangstelling in het nieuws vóór de start van de vaccinaties	15
3.2.3 Vertrouwen in instanties vóór de start van de vaccinaties	16
3.3 Ervaringen met corona	18
3.3.1 Mensen uit eigen omgeving die ziek zijn geworden	18
3.3.2 Zelf ziek geworden door corona	19
3.4 Gedachten, opinies en attitudes ten opzichte van corona en vaccinatie	20
3.4.1 Gedachten en opinies over corona en vaccinaties	20
3.4.2 Redenen om zich wel of niet te laten vaccineren	21
3.4.3 Attitudes ten opzichte van vaccinaties	23
3.5 Subgroepen met angst voor bijwerkingen en onzeker vertrouwen	25
Bijlage A	27
Bijlage B	32

Belangrijkste conclusies

In opdracht van het ministerie van VWS heeft Centerdata, in het kader van de coronapandemie, onderzoek verricht om meer inzicht te krijgen in de verschillen en overeenkomsten tussen gevaccineerden en ongevaccineerden. Doel van deze studie is het verwerven van inzichten die een bijdrage kunnen leveren aan het verhogen van de vaccinatiegraad.

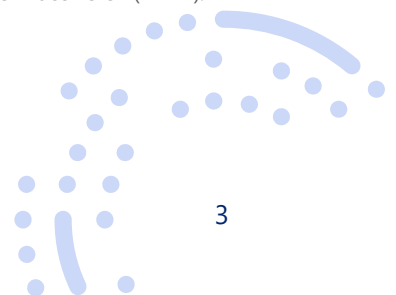
Deze longitudinale studie is uitgevoerd met het *Longitudinal Internet studies for the Social Sciences* (LISS) panel, dat is gebaseerd op een grote representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking. Voor deze studie zijn de gegevens uit de coronavragenlijst die is afgenomen in november-december 2021, gekoppeld aan de gegevens uit vragenlijsten (de *Health Survey* en *Politics and Values Survey*) die zijn afgenomen in november-december 2020 (vóór de start van de vaccinaties).

In totaal hebben 4610 volwassenen aan de drie metingen deelgenomen. In deze studie zijn de volgende drie groepen onderscheiden: gevaccineerden (92,1%)¹, ongevaccineerden die twijfelen om zich te laten vaccineren (2,8%) en ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren (5,1%). De kleine groep respondenten die (nog) niet is gevaccineerd omdat zij corona hebben gehad (N=28), is buiten deze studie gelaten.

De algemene conclusies die uit alle resultaten kunnen worden getrokken is dat de subgroep gevaccineerden op vrijwel alle punten, zowel wat de kenmerken vóór (in november-december 2020) de start van de vaccinaties als de kenmerken in november-december 2021 betreft, sterk verschilt van de subgroep ongevaccineerden die niet van plan is zich te laten vaccineren. Verder zien we dat de subgroep ongevaccineerden die twijfelt zich te laten vaccineren op diverse punten een soort middenpositie inneemt. Bijvoorbeeld, deze subgroep had eerder minder vertrouwen in de regering en maakt zich nu minder zorgen over de risico's van coronabesmetting dan de subgroep gevaccineerden. Echter, vergeleken met de subgroep ongevaccineerden die niet van plan is zich laten vaccineren vertrouwde deze subgroep de regering meer en maakt zich nu meer zorgen over coronabesmetting. Niettemin vormen subgroepen ongevaccineerden geen homogene subgroepen: binnen de subgroepen hebben respondenten niet allemaal dezelfde gedachten en opinies over corona en vaccinatie. Hieronder worden deze en overige conclusies verder samengevat.

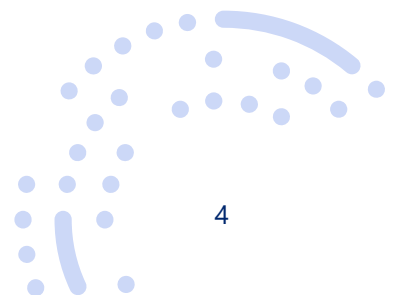
1. De respons op de corona en coronavaccinatie-vragenlijst in november-december 2021 was hoog (80,1%), evenals de respons op de *Health Survey* (83,6%) en de *Politics and Values Survey* (88,1%) waarvan onderzoeksgegevens voor deze studie zijn gebruikt. In totaal hebben 4610 volwassen respondenten aan deze drie metingen deelgenomen.
2. Mensen met long- en hartproblemen vormen een risicogroep als zij besmet raken met corona. Deze studie vindt geen aanwijzingen dat deze risicogroepen vaker zijn gevaccineerd dan anderen.

¹ Inclusief degenen die nog een tweede prik moeten krijgen (N=43) en degenen die zich binnenkort laten vaccineren (N=21).

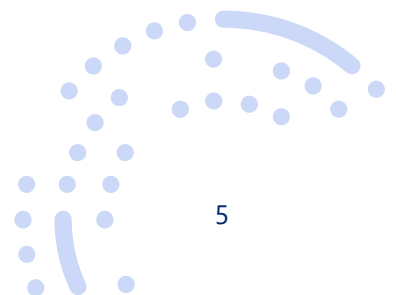
3. De twee subgroepen ongevaccineerden zijn minder vaak hoog opgeleid en hebben minder vaak een betaalde baan (als primaire activiteit) dan gevaccineerden. De subgroepen ongevaccineerden tellen ongeveer twee keer zoveel respondenten met een niet-Nederlandse afkomst dan gevaccineerden, en tellen ook veel meer jongvolwassenen (18-39 jaar).
4. Uit gegevens van de *Health Survey* en *Politics and Value Survey* van vóór de start van de coronavaccinaties, blijkt dat gevaccineerden en ongevaccineerden al sterk van elkaar verschilden voordat men voor de concrete keuze werd gesteld om zich te laten vaccineren. Zo hadden ongevaccineerden aanzienlijk minder vertrouwen in diverse instanties, zoals vertrouwen in de regering, gezondheidszorg en wetenschap, dan ongevaccineerden die nog twijfelen. Ongevaccineerden die nog twijfelen hadden op hun beurt veel minder vertrouwen in deze instanties dan gevaccineerden.
5. Gevaccineerden en ongevaccineerden die twijfelen zich te laten vaccineren, zijn vaker met de risico's van coronabesmetting geconfronteerd dan ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren: zij zijn vaker geconfronteerd met mensen uit de eigen omgeving die heel ziek zijn geworden (zonder ziekenhuisopname).
6. Gevaccineerden, ongevaccineerden die twijfelen en ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren verschillen onderling sterk in hun gedachten en opinies over corona en coronavaccinaties. Zo menen vrijwel alle vaccineerden dat coronavaccinatie kan voorkomen dat men erg ziek wordt. Onder de twijfelaars zijn veel minder mensen die mening toegedaan, en bij de ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren ligt dat percentage nog lager. Omgekeerd zijn ongevaccineerden vaker bang voor de bijwerkingen. Veel twijfelaars geven aan dat zij niet weten op wie ze moeten vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en effectiviteit van de vaccins.
7. Voor ongevaccineerden zijn vrees voor de bijwerkingen van de coronavaccinaties, niet weten op wie ze kunnen vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en de effectiviteit van de vaccinaties, en dat vaccinatie risicovol is vanwege de eigen gezondheid belangrijke redenen om zich niet te laten vaccineren. Bij gevaccineerden zijn de gedachten dat vaccinatie kan voorkomen heel erg ziek te worden, dat corona meer dan een griep is, en dat vaccinatie de kans verkleint anderen te besmetten belangrijke redenen zich wel te laten vaccineren.
8. Daar waar gevaccineerden, ongevaccineerden die twijfelen en ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren dezelfde mening gedachte of opinie hebben (een minderheid van de gevaccineerden is ook bang voor bijwerken en weet ook niet wie te vertrouwen), blijken deze drie subgroepen toch grotendeels te verschillen in andere kenmerken zoals vertrouwen in instanties en andere gedachten en opinies over corona en coronavaccinaties.
9. Ondanks de hierboven beschreven verschillen, blijken de ongevaccineerden die twijfelen geenszins een homogene groep te zijn als het gaat om gedachten en opinies over corona en vaccinatie. Ongevaccineerden die twijfelen hebben niet allemaal dezelfde gedachten en opinies over corona en vaccinaties. Hetzelfde geldt voor, zij het in mindere mate, voor de ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te vaccineren.

10. Ongevaccineerden geven vaker dan gevaccineerden aan vaccinatie serieus te overwegen, de voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen en redenen voor vaccinatie te begrijpen. Dit kan gedeeltelijk verklaren waarom een deel van de ongevaccineerden zich niet serieus genomen voelt.

11. Vrees voor bijwerkingen en risico's van vaccinatie voor de eigen gezondheid zijn belangrijke redenen voor mensen om zich niet te laten vaccineren. Ongeveer de helft van de ongevaccineerden meldt zich niet te laten vaccineren omdat vaccinatie (toch) niet kan voorkomen dat men erg ziek wordt en/of dat corona niet meer dan een normale griep is. Het is niet aannemelijk dat algemene voorlichting, inclusief persconferenties, deze zorgen en gedachten over de gevolgen van besmetting bij deze groep in deze fase van de pandemie (nog) kan adresseren. Eerder valt te verwachten dat de eigen huisarts en/of medisch specialist, juist omdat burgers daar doorgaans een zeer groot vertrouwen in hebben, daarin een positieve rol kunnen spelen. Onderzocht zou moeten worden wat (verder) nodig is om huisartsen en medisch specialisten daar (verder) in te faciliteren, ook in het kader van de huidige boostercampagne. Immers, niet valt uit te sluiten dat bij een deel van de vaccineerden dezelfde zorgen en gedachten (gaan) spelen als bij de ongevaccineerden.

1 Inleiding

Vaccinatie is een zeer belangrijk middel om de corona (COVID-19) pandemie onder controle te krijgen en de effecten van besmetting te beperken. Zo blijkt uit recent onderzoek van het RIVM (november 2021) bijvoorbeeld dat het risico op ziekenhuisopname vanwege coronabesmetting 17 maal lager is voor volledig gevaccineerden dan voor ongevaccineerden. Het risico op opname op de IC is 33 maal lager². Een Amerikaanse studie toont dat, sinds de Delta variant dominant is, ongevaccineerden een 11 maal hogere kans hebben aan corona te overlijden dan gevaccineerden³. Voor de gezondheid van de bevolking is, naast het indammen van alle andere negatieve effecten van deze pandemie, het daarom van groot belang dat mensen zich laten vaccineren tegen corona (los van andere preventieve maatregelen).

Inmiddels is gebleken dat, wat de volwassenen betreft, lang niet iedereen die zich *kan* laten vaccineren zich heeft laten vaccineren. Dit sluit aan bij de trend die eerder in het onderzoek door Sanders en collega's⁴ werd gesignaleerd: het percentage mensen van 16 jaar en ouder dat de intentie had zich te laten vaccineren steeg weliswaar van oktober 2020 tot en met maart 2021, maar bleek gemiddeld gesproken (over alle leeftijdscategorieën) onder de 80% in maart 2021. Toch heeft, na de feitelijke start van het coronavaccinatieprogramma begin 2021, volgens het RIVM bijna 90% van de volwassen bevolking (18 jaar en ouder) begin 2022 ten minste één vaccinatie (prik) gehad⁵.

Ongeveer 10% heeft zich dus (nog) niet laten vaccineren. Om deze vaccinatiegraad zoveel als mogelijk te verhogen, is inzicht in de kenmerken van de gevaccineerden en ongevaccineerden van groot belang. Bijvoorbeeld, de demografische kenmerken van de ongevaccineerden, hun vertrouwen in instanties (regering, wetenschap, gezondheidszorg), interesse in het nieuws, en lichamelijke en psychische gezondheid vóór de start van de coronavaccinaties, hun gedachten over corona en coronavaccinatie, en hun motieven om zich *niet* te laten vaccineren⁶. Het betreft voor een deel factoren, zoals demografische

² Zie: <https://www.rivm.nl/en/news/unvaccinated-covid-19-patients-in-hospital-nearly-20-years-younger-than-vaccinated-patients> (geraadpleegd 10-1-2022)

³ Dyer O. (2021). Covid-19: Unvaccinated face 11 times risk of death from delta variant, CDC data show. BMJ (Clinical research ed.), 374, n2282. <https://doi.org/10.1136/bmj.n2282>

⁴ Sanders, J. G., Spruijt, P., van Dijk, M., Elberse, J., Lambooj, M. S., Kroese, F. M., & de Bruin, M. (2021). Understanding a national increase in COVID-19 vaccination intention, the Netherlands, November 2020-March 2021. Euro surveillance : bulletin Europeen sur les maladies transmissibles = European communicable disease bulletin, 26(36), 2100792. <https://doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2021.26.36.2100792>

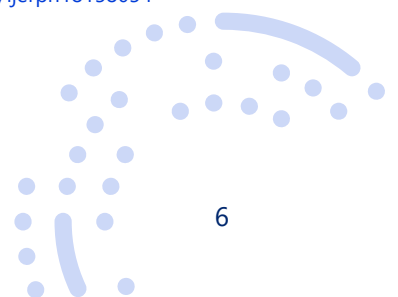
⁵ 89.1%, ontleend aan <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/landelijk/vaccinaties> (geraadpleegd 10-10-2021)

⁶ Joshi, A., Kaur, M., Kaur, R., Grover, A., Nash, D., & El-Mohandes, A. (2021). Predictors of COVID-19 Vaccine Acceptance, Intention, and Hesitancy: A Scoping Review. Frontiers in public health, 9, 698111. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.698111>

AlShurman, B. A., Khan, A. F., Mac, C., Majeed, M., & Butt, Z. A. (2021). What Demographic, Social, and Contextual Factors Influence the Intention to Use COVID-19 Vaccines: A Scoping Review. International journal of environmental research and public health, 18(17), 9342. <https://doi.org/10.3390/ijerph18179342>

Aw, J., Seng, J., Seah, S., & Low, L. L. (2021). COVID-19 Vaccine Hesitancy-A Scoping Review of Literature in High-Income Countries. Vaccines, 9(8), 900. <https://doi.org/10.3390/vaccines9080900>

Hudson, A., & Montelpare, W. J. (2021). Predictors of Vaccine Hesitancy: Implications for COVID-19 Public Health Messaging. International journal of environmental research and public health, 18(15), 8054. <https://doi.org/10.3390/ijerph18158054>

kenmerken en ernstige gezondheidsproblemen, die ook samenhangen met hoe volwassenen in Nederland bij de aanvang van deze pandemie de risico's van besmetting inschatten en de preventieve maatregelen die men nam⁷.

Daarmee kan onderzocht worden of ongevaccineerden specifieke kenmerken hebben, en met deze inzichten kunnen gericht interventies worden ontwikkeld en maatregelen worden genomen die aansluiten bij deze kenmerken, gedachten en motieven. Het is niet aannemelijk dat algemene maatregelen (los van het vraagstuk van vaccinatieplicht) de vaccinatiegraad in deze fase van de pandemie verder zullen verhogen.

In deze rapportage wordt verslag gedaan van een longitudinale studie, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, naar de kenmerken, gedachten en motieven van ongevaccineerden ten opzichte van die van gevaccineerden. De studie is uitgevoerd onder een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking waarbij gebruik is gemaakt van metingen vlak vóór de start van de coronavaccinatie (november-december 2020) en in november-december 2021. Wat de ongevaccineerden betreft, wordt een onderscheid gemaakt tussen a) degenen die ten tijde van deze studie (nog) twijfelden om zich te laten vaccineren en b) degenen die niet van plan zijn zich te laten vaccineren. De totale onderzoeksgroep telt 4610 respondenten.

In deze studie worden de volgende vragen beantwoord:

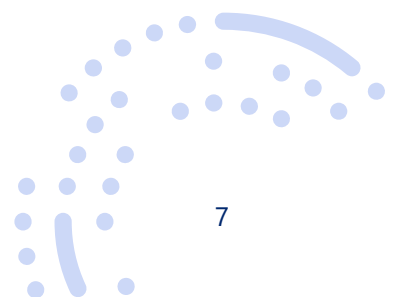
1. Wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen de subgroepen a) ongevaccineerden die twijfelden, b) ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren en c) gevaccineerden:
 - 1.1. in demografische kenmerken,
 - 1.2. in hun vertrouwen in instanties (zoals regering, wetenschap, gezondheidszorg), interesse in het nieuws, en lichamelijke en psychische gezondheid vóór de start van de coronavaccinaties, en
 - 1.3. in gedachten, opinies en attitudes ten opzichte van corona en coronavaccinaties?
2. Wat zijn belangrijke redenen voor ongevaccineerden om zich (nog) *niet* te laten vaccineren en wat waren belangrijke redenen voor gevaccineerden om zich *wel* te laten vaccineren?
3. In hoeverre verklaart het vertrouwen in instanties vóór de start van de vaccinaties, wanneer rekening wordt gehouden met demografische kenmerken en gezondheid vóór deze start, huidige attitudes ten opzichte van corona en coronavaccinaties?

Verwacht mag worden dat een deel van de ongevaccineerden en gevaccineerden, ondanks het feit dat ze verschillen in vaccinatiestatus, op onderdelen dezelfde opinies en gedachten hebben over corona en coronavaccinaties. Om meer inzicht te krijgen in waarom, ondanks deze overeenkomsten, beide groepen verschillen in vaccinatiestatus en om meer zicht te krijgen op mogelijke specifieke kenmerken van de ongevaccineerden, komen in deze studie tot slot de volgende vragen aan bod:

4. Wat zijn de (twee) belangrijkste redenen voor ongevaccineerden om zich (nog) niet te laten vaccineren en in hoeverre delen gevaccineerden deze redenen?

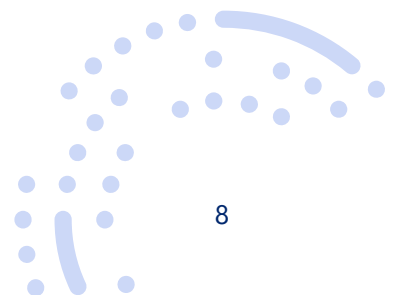
⁷ van der Velden, P. G., Marchand, M., Cuelenaere, B., & Das, M. (2020). Pre-outbreak determinants of perceived risks of corona infection and preventive measures taken. A prospective population-based study. *PLoS ONE*, 15(7), e0234600.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0234600>

5. Wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen ongevaccineerden en gevaccineerden die dezelfde gedachtes en opinies hebben over specifieke onderwerpen met betrekking tot corona en vaccinaties, in vertrouwen in instanties en andere onderwerpen met betrekking corona en vaccinaties?

2 Methode

Deze studie is uitgevoerd met het *Longitudinal Internet studies for the Social Sciences* (LISS) panel. Dit panel bestaat uit een grote door het CBS getrokken random steekproef uit de Nederlandse bevolking. Jaarlijks beëindigt ongeveer 10% van de panelleden haar deelname en daarom wordt het LISS panel tweejaarlijks aangevuld met zogenaamde *refreshment* samples (tevens getrokken door het CBS). Bij respondenten worden maandelijks vragenlijsten afgenomen. De opzet van het LISS panel werd gefinancierd door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de gearhiveerde data zijn, na registratie, gratis te gebruiken (open access) door onderzoekers en beleidsmakers⁸.

2.1 Respondenten

Voor deze studie is een vragenlijst over corona en vaccinatie (zie hieronder) afgenomen ($N^{\text{uitgenodigd}}=6274$). Voor dit verslag zijn de gegevens gebruikt van de respondenten die tussen 1 november 2021 en 23 december 2021 deze vragenlijst hebben ingevuld (respons=80,1%)⁹.

In november 2020, vóór de start van de vaccinaties, is bij de panelleden de jaarlijkse *Health Survey* (respons=83,6%) afgenomen en in december 2020 de jaarlijkse *Politics and Values Survey* (respons=88,1%; met reminders bij beide surveys voor de niet-respondenten een maand later).

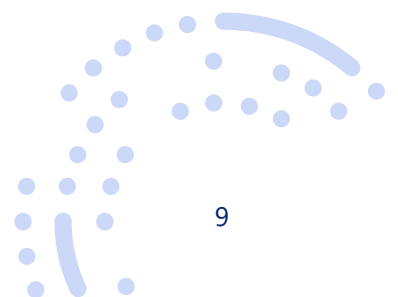
Voor dit onderzoek zijn de gegevens uit deze twee surveys gekoppeld aan de gegevens uit de corona en vaccinatievragenlijst. Vervolgens zijn de respondenten geselecteerd van 18 jaar en ouder. In totaal hebben 4610 volwassen panelleden aan deze drie metingen deelgenomen, en deze vormen de onderzoeksgroep van deze studie.

Om de representativiteit van de onderzoeksresultaten te optimaliseren, is de onderzoeksgroep gewogen op basis van de demografische kenmerken van de Nederlandse bevolking volgens CBS data¹⁰ (2021). Daarvoor zijn op basis van leeftijd (14 categorieën), geslacht (2 categorieën) en burgerlijke staat (2 categorieën), 56 demografische profielen van de Nederlandse bevolking samengesteld. De prevalenties van deze profielen zijn vervolgens gebruikt om de wegingsfactoren te berekenen. Alle resultaten zijn gebaseerd op de gewogen onderzoeksgroep.

⁸ Zie <https://www.dataarchive.lissdata.nl/>

⁹ Respondenten die na 23 december 2021 de vragenlijst hebben ingevuld, zijn buiten beschouwing gelaten om tijdig de analyses te kunnen starten.

¹⁰ Zie <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7461bev/table?ts=1639338179659>

2.2 Vragenlijsten

Alle vragen die in dit rapport aan bod komen, zijn opgenomen in bijlage A. Voor specifieke informatie over deze vragen wordt verwezen naar deze bijlage. Hieronder volgt een korte uitleg over de vragen.

2.2.1 Corona en vaccinatievragenlijst 2021

De corona en vaccinatievragenlijst bevat een serie vragen die speciaal voor deze studie zijn ontwikkeld op basis van bestaande studies^{11,12,13,14} en één gestandaardiseerde vragenlijst.

Besmetting omgeving

Aan alle deelnemers zijn eerste vragen gesteld over in hoeverre mensen uit de eigen directe omgeving (familie, vrienden, collega's, medestudenten) ziek zijn geworden of zijn overleden door corona (COVID-19; van "ziek geworden maar niet erg ziek en zonder ziekenhuisopname" tot "overleden"). Aansluitend zijn vragen gesteld over of men zelf corona geeft gehad (nee of ja), hoe ziek men zelf is geworden (van "niet" tot "opgenomen op de IC"), en in hoeverre men is hersteld (van "(nog) niet hersteld" tot "helemaal hersteld").

Opinies over corona en coronavaccinaties

Na de vragen of men gevaccineerd is (volledig, gedeeltelijk gevaccineerd, binnenkort, twijfel zich te laten vaccineren, niet van plan zich te laten vaccineren), is aan de deelnemers¹⁵ gevraagd aan te geven in hoeverre men het (sterk) eens of (sterk) oneens is met corona en vaccinatie-gerelateerde stellingen. Bijvoorbeeld met de stellingen "Door vaccinatie kan ik voorkomen dat ik erg ziek word van corona" en "Vanwege mijn lichamelijke gezondheid is een coronavaccinatie een risico".

Redenen om zich wel of niet laten vaccineren

Aansluitend is gevraagd hoe belangrijk deze opinies zijn of waren om zich wel of niet te laten vaccineren, waarbij de formuleringen van deze vervolgvragen voor gevaccineerden en ongevaccineerden als volgt zijn aangepast. Aan gevaccineerden die het eens waren met bijvoorbeeld de stelling "Door vaccinatie kan ik

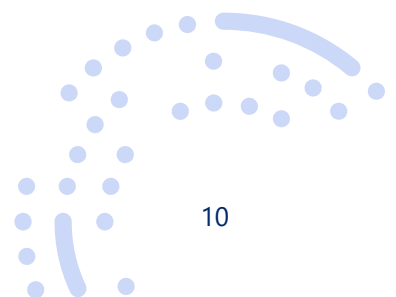
¹¹ Sanders, J. G., Spruijt, P., van Dijk, M., Elberse, J., Lambooy, M. S., Kroese, F. M., & de Bruin, M. (2021). Understanding a national increase in COVID-19 vaccination intention, the Netherlands, November 2020-March 2021. *Euro surveillance : bulletin Europeen sur les maladies transmissibles = European communicable disease bulletin*, 26(36), 2100792. <https://doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2021.26.36.2100792>

¹² Fridman, A., Gershon, R., & Gneezy, A. (2021). COVID-19 and vaccine hesitancy: A longitudinal study. *PLoS ONE*, 16(4), e0250123. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0250123>

¹³ Robertson, E., Reeve, K. S., Niedzwiedz, C. L., Moore, J., Blake, M., Green, M., Katikireddi, S. V., & Benzeval, M. J. (2021). Predictors of COVID-19 vaccine hesitancy in the UK household longitudinal study. *Brain, behavior, and immunity*, 94, 41–50. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2021.03.008>

¹⁴ Freeman, D., Waite, F., Rosebrock, L., Petit, A., Causier, C., East, A., Jenner, L., Teale, A. L., Carr, L., Mulhall, S., Bold, E., & Lambe, S. (2020). Coronavirus conspiracy beliefs, mistrust, and compliance with government guidelines in England. *Psychological medicine*, 1–13. Advance online publication. <https://doi.org/10.1017/S0033291720001890>

¹⁵ Met uitzondering van de kleine groep deelnemers die corona heeft gehad en daarom (ten tijde van het onderzoek) niet gevaccineerd werd.

voorkomen dat ik erg ziek word van corona" is gevraagd hoe belangrijk deze gedachte was om zich te laten vaccineren (niet belangrijk, een beetje belangrijk, belangrijk, zeer belangrijk). Aan ongevaccineerden die het oneens waren met deze stelling is gevraagd hoe belangrijk de gedachte dat "Vaccinatie niet kan voorkomen dat u erg ziek wordt" was om zich niet te laten vaccineren. Omdat het niet aannemelijk is dat bij gevaccineerden de gedachte dat "Vaccinatie niet kan voorkomen dat u erg ziek wordt" belangrijk was om zich wel te laten vaccineren, is een vraag daarover niet voorgelegd. Om dezelfde reden is aan ongevaccineerden die het eens waren met de stelling "Door vaccinatie kan ik voorkomen dat ik erg ziek word van corona" niet gevraagd hoe belangrijk deze gedachte was om zich niet te laten vaccineren.

Attitudes ten opzichte van vaccinaties

Tot slot is bij alle deelnemers de gestandaardiseerde vragenlijst 5C^{16,17} afgenomen (15 items), die bestaat uit stellingen met betrekking tot de volgende vijf onderwerpen: *Confidence* (vertrouwen in COVID-19 vaccinaties), *Complacency* (zorgeloosheid over risico's COVID-19 besmetting), *Constraints* (beperkingen zich te laten vaccineren tegen COVID-19), *Calculation* (afwegen nut en belang vaccinaties), en *Collective Responsibility* (vaccineren tegen COVID-19 beschermt anderen). Deelnemers is gevraagd aan te geven in hoeverre zij het eens zijn met betreffende stellingen (van "sterk mee oneens" tot "sterk mee eens").

2.2.2 Vragen uit de Health Survey 2020

Angst- en depressieve symptomen vóór de start van de vaccinaties

In de *Health Survey* is de vragenlijst MHI-5^{18,19} opgenomen (5 items) die de mate van angst- en depressieve symptomen gedurende de afgelopen maand inventariseert. Voor deze studie zijn de totaalscores, die volgens de instructies zijn vermenigvuldigd met 4, gedichotomiseerd (cut-off scores = 59²⁰) in "wel" of "geen" angst- en depressieve symptomen.

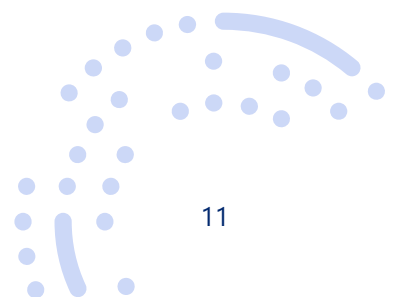
¹⁶ Betsch, C., Schmid, P., Heinemeier, D., Korn, L., Holtmann, C., & Böhm, R. (2018). Beyond confidence: Development of a measure assessing the 5C psychological antecedents of vaccination. *PloS ONE*, *13*(12), e0208601. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0208601>

¹⁷ Wismans, A., Thurik, R., Baptista, R., Dejardin, M., Janssen, F., & Franken, I. (2021). Psychological characteristics and the mediating role of the 5C Model in explaining students' COVID-19 vaccination intention. *PLoS ONE*, *16*(8), e0255382. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0255382>

¹⁸ Means-Christensen, A.J., R.C. Arnau, A.M. Tonidandel, R. Bramson & Meagher, M.W. (2005). An efficient method of identifying major depression and panic disorder in primary care. *Journal of Behavioral Medicine*, *28*, 565–572. <https://doi.org/10.1007/s10865-005-9023-6>

¹⁹ Ware, J.E., Jr & Sherbourne, C.D. (1992). The MOS 36-item short-form health survey (SF-36). I. Conceptual framework and item selection. *Medical care*, *30*, 473–483. <https://doi.org/10.2307/3765916>

²⁰ Driessen, M. (2011). Een beschrijving van de MHI-5 in de gezondheidsmodule van het Permanent Onderzoek Leefsituatie, Den Haag: Statistics Netherlands.

Fysieke klachten vóór de start van de vaccinaties

In deze survey zijn (door een arts) vastgestelde hartproblemen, longproblemen en diabetes bij deelnemers geïnterviewd, en in hoeverre men regelmatig last heeft van hartklachten of angina, pijn in de borst bij inspanning, ademnood, problemen met ademen, en hoesten, een verstopte neus en/of verkoudheidsklachten ("ja" of "nee"). Op basis van deze gegevens zijn de volgende variabelen geconstrueerd: longproblemen, hartproblemen en diabetes.

Functioneringsproblemen vóór de start van de vaccinaties

Tot slot zijn in deze survey functioneringsproblemen van de deelnemers onderzocht. Het gaat hier om in hoeverre a.) de lichamelijke gezondheid of emotionele problemen de deelnemers de laatste maand belemmerd hebben in hun alledaagse activiteiten, zoals een eindje lopen, trappen opgaan, uzelf aankleden, uzelf wassen, naar het toilet gaan, en b.) in hoeverre de lichamelijke gezondheid of emotionele problemen van de deelnemers, de deelnemers de laatste maand hebben belemmerd in hun sociale activiteiten (van "helemaal niet" tot "heel erg veel").

2.2.3 Vragen uit de Politics en Values Survey 2020

Vertrouwen in instanties

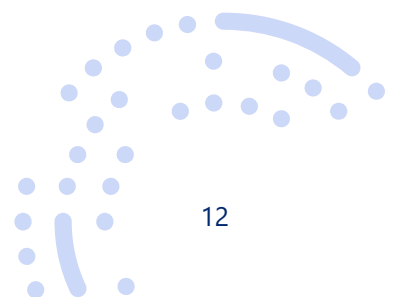
In december 2020 hebben de deelnemers vragen beantwoord over in hoeverre zij vertrouwen hebben in de Nederlandse regering, het Nederlands parlement, het rechtsstelsel, de media, het onderwijs, de gezondheidszorg en de wetenschap. Het vertrouwen werd gescoord op een schaal van 0 (helemaal geen vertrouwen) tot en met 10 (volledig vertrouwen), met de optie "geen mening". Voor deze studie zijn de scores gehercodeerd in weinig (score 0-5), matig (score 6) en redelijk tot veel vertrouwen (score 7-10).

Volgen nieuws

In deze survey zijn ook vragen gesteld over hoe men het nieuws volgt, zoals via televisie en/of radio, via internet of via een betaald dagblad ("ja" of "nee"), en in hoeverre men geïnteresseerd is in het nieuws (van "tamelijk geïnteresseerd" tot "geïnteresseerd") met de optie "ik weet het niet".

2.2.4 Statistische analyses

Als uit de Chi-kwadraat toets blijkt dat de drie subgroepen significant verschillen, is vervolgens met een Chi-kwadraat toets onderzocht welke subgroepen van elkaar verschillen op betreffende variabele. De verschillen in gemiddelde scores op de vijf schalen van de vragenlijst 5C zijn onderzocht met ANOVA's. Met multiple regressieanalyses is onderzocht in hoeverre vertrouwen in instanties, demografische kenmerken en gezondheid vóór de vaccinaties, huidige attitudes ten opzichte van corona en coronavaccinaties verklaren (5 scores).

3 Resultaten verschillen tussen gevaccineerden en ongevaccineerden

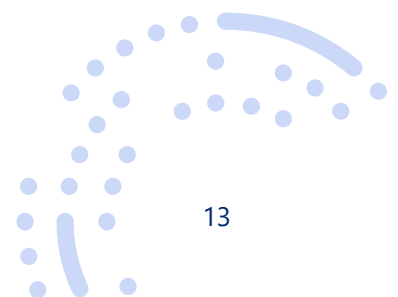
In de volgende paragrafen wordt beschreven in hoeverre ongevaccineerden, wat de onderzochte variabelen betreft, statistisch gezien significant verschillen van de gevaccineerden. Daarbij zijn drie groepen onderscheiden: 1.) ongevaccineerden die twijfelen zich te laten vaccineren (N=127), 2.) ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren (N=235) en 3.) gevaccineerden (volledig gevaccineerd, N=4156; gedeeltelijk gevaccineerd, N=43). De kleine groep "wil mij (binnenkort) wel laten vaccineren" (N=21) is vanwege het voornemen zich te laten vaccineren bij de groep gevaccineerden gevoegd.

3.1 Demografische kenmerken respondenten

Tabel 1 verschaft een overzicht van de demografische kenmerken van de onderscheiden groepen. Uit de statistische analyses blijkt dat de drie groepen, in wisselende samenstelling, op alle kenmerken significant verschillen, met uitzondering van de verdeling mannen en vrouwen ($p \geq 0,05$). De twee subgroepen ongevaccineerden zijn bijvoorbeeld lager opgeleid, vaker ongehuwd, vaker van niet-Nederlandse afkomst, en jonger dan gevaccineerden.

Tabel 1: Demografische kenmerken

	N ^{totaal}	Gevaccineerd ¹ (N=4220) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=234) %	p
Geslacht					
- man	2259	49,7	39,4	47,7	0,063
- vrouw	2323	50,3	60,6	52,3	
Opleidingsniveau					
- basisonderwijs, VMBO	1015	21,4 ^a	33,1 ^b	30,2 ^b	<0,001
- HAVO, VWO, MBO	1655	35,7	42,5	39,6	
- HBO, Universiteit	1912	42,9	24,4	30,2	
Woning					
- koop	3240	71,8 ^a	64,3 ^{ab}	55,3 ^b	<0,001
- huur	1338	28,2	35,7	44,7	
Arbeidsstatus (primaire activiteit)					
- werkloos, pensioen, etc.	2022	43,5 ^a	52,8 ^b	51,5 ^b	0,008
- in loon dienst, etc.	2559	56,5	47,2	48,5	
Burgerlijke status					
- ongehuwd	2415	51,6 ^a	66,4 ^b	66,0 ^b	<0,001
- gehuwd	2167	48,4	33,6	34,0	
Afkomst					
- autochtone	3552	79,0 ^a	61,4 ^b	60,0 ^b	<0,001
- niet Nederlandse afkomst	1029	21,0	38,6	40,0	

	N ^{totaal}	Gevaccineerd ¹ (N=4220) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=234) %	p
Leeftijd					
- 18-39	1568	32,5 ^a	64,6 ^b	49,1 ^b	<0,0001
- 40-64	1888	41,7	28,3	39,7	
- 65 en ouder	1125	25,8	7,1	11,1	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

Vanwege de weging en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. *p* = significantie niveau Chi-kwadraat toets.

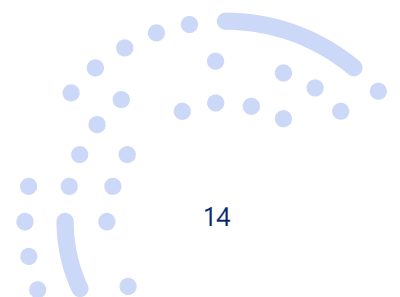
Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^{a,b,c}) wijken niet significant af in betreffende verdelingen (*p* ≥ 0,05).

3.2 Functioneren vóór de start van de vaccinaties

3.2.1 Gezondheid vóór de start van de vaccinaties

Ongevaccineerden werden, zo blijkt uit Tabel 2, vóór de start van de vaccinaties significant vaker belemmerd in hun sociale activiteiten vanwege hun lichamelijke gezondheid of emotionele problemen dan gevaccineerden. Verder werden ongevaccineerden die niet plan van zijn zich te laten vaccineren ook vaker belemmerd in hun alledaagse activiteiten, zoals een eindje lopen, trappen opgaan, zichzelf aankleden, zichzelf wassen en naar het toilet gaan, terwijl zij jonger zijn dan gevaccineerden. Zij kampen ook vaker met angst- en depressieve symptomen dan gevaccineerden en twijfelaars.

Tabel 2 toont verder dat binnen de groep gevaccineerden het aandeel deelnemers met hart- en longproblemen even groot was als binnen de groep ongevaccineerden, terwijl mensen met deze fysieke klachten een groter risico lopen op complicaties bij een corona besmetting. Anders gesteld: mensen met longproblemen zijn even vaak niet van plan zich te laten vaccineren (5,5% versus 5,1%) als mensen zonder longproblemen. Hetzelfde patroon doet zich voor bij hartproblemen (4,4% versus 5,2%). Alleen met betrekking tot diabetes zijn mensen met diabetes minder vaak niet van plan zich niet te laten vaccineren (2,1% versus 5,2%).

Tabel 2: Gezondheid vóór de start van de vaccinaties

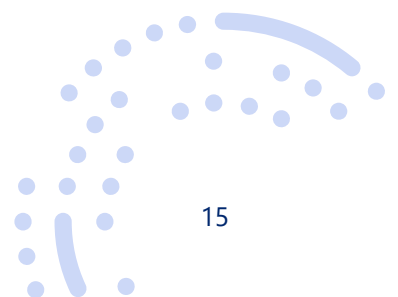
	N ^{totaal}	Gevaccineerd ¹ (N=4219) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=235) %	p
Hinder sociale activiteiten door problemen					
- nee	3618	80,3 ^a	68,5 ^b	69,5 ^b	<0,001
- ja	961	19,7	31,5	30,5	
Hinder alledaagse activiteiten door problemen					
- nee	3637	79,7 ^a	78,0 ^a	67,7 ^b	<0,001
- ja	942	20,3	22,0	32,3	
Longproblemen					
- nee	3721	81,1	87,4	80,1	0,180
- ja	861	18,9	12,6	19,9	
Hartproblemen					
- nee	4309	94,0	95,3	94,9	0,704
- ja	273	6,0	4,7	5,1	
Diabetes					
- nee	4397	95,8 ^a	99,2 ^a	97,9 ^a	0,048 ²
- ja	184	4,2	0,8	2,1	
Angst en depressieve klachten					
- nee	3784	83,5 ^a	80,5 ^a	67,4 ^b	<0,001
- ja	797	16,5	19,5	32,6	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

² De Chi-kwadraat is niet significant ($p=0,048$). Dit verklaart waarschijnlijk waarom de subgroepen afzonderlijk niet significant afwijken. Vanwege de weging en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. p = significantie niveau Chi-kwadraat toets. Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^a^b^c) wijken niet significant af in betreffende verdelingen ($p \geq 0,05$).

3.2.2 Belangstelling in het nieuws vóór de start van de vaccinaties

Uit Tabel 3 blijkt onder meer dat, alhoewel de meerderheid van beide groepen vóór de start van de vaccinaties het nieuws volgden en geïnteresseerd waren in het nieuws, gevaccineerden significant vaker het nieuws volgden en vaker zeer geïnteresseerd waren in het nieuws dan ongevaccineerden. Twijfelaars waren wel vaker zeer geïnteresseerd in het nieuws dan degenen die niet van plan zijn zich te laten vaccineren.

Tabel 3: Belangstelling in het nieuws vóór de start van de vaccinaties

		Gevaccineerd ¹ (N=4219)	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127)	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=235)	
	N ^{totaal}	%	%	%	p
Volgt nieuws op TV en/of televisie					
- nee	752	14,6 ^a	38,6 ^b	36,2 ^b	<0,001
- ja	3830	85,4	61,4	63,8	
Volgt nieuws op internet					
- nee	1364	28,9 ^a	38,6 ^b	33,2 ^{ab}	0,026
- ja	3235	71,1	61,4	66,8	
Volgt nieuws via betaalde krant					
- nee	3099	65,9 ^a	88,2 ^b	88,5 ^b	<0,001
- ja	1482	34,1	11,8	11,5	
Geïnteresseerd in het nieuws					
- zeer geïnteresseerd	2337	50,8 ^a	31,3 ^b	23,3 ^c	<0,001
- redelijk geïnteresseerd	2131	45,4	48,4	64,4	
- niet geïnteresseerd ²	215	3,8	20,3	12,3	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

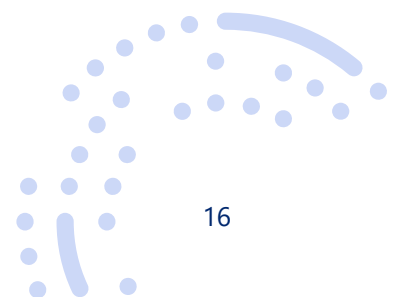
² Inclusief "weet niet".

Vanwege de gewing en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. p = significantie niveau Chi-kwadraat toets.

Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^{a-b-c}) wijken niet significant af in betreffende verdelingen (p ≥ 0,05).

3.2.3 Vertrouwen in instanties vóór de start van de vaccinaties

Wat het vertrouwen in instanties betreft, laat Tabel 4 voor alle hier onderzochte instanties hetzelfde heldere patroon zien. Gevaccineerden hadden vóór de start van de vaccinaties significant vaker vertrouwen in deze instanties dan twijfelaars, en twijfelaars hadden op hun beurt significant vaker vertrouwen in deze instanties dan ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren. Van de laatste groep heeft minder dan de helft redelijk tot veel vertrouwen in de gezondheidszorg (49,4%) en wetenschap (46,0%), en slechts één op de tien vertrouwen in de media.

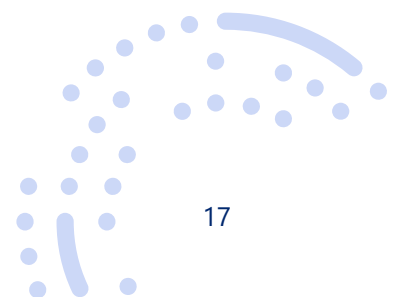
Tabel 4: Vertrouwen in instanties vóór de start van de vaccinaties

	N ^{totaal}	Gevaccineerd ¹ (N=4219) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=235) %	p
In Nederlandse regering					
- weinig (0-5)/ geen mening	1303	25,6 ^a	37,0 ^b	74,5 ^c	<0,001
- matig (6)	726	15,8	29,9	8,9	
- redelijk-veel (7-10)	2553	58,6	33,1	16,6	
In Nederlandse parlement					
- weinig (0-5)/ geen mening	1382	27,5 ^a	39,8 ^b	72,5 ^c	<0,001
- matig (6)	857	18,9	29,7	9,7	
- redelijk-veel (7-10)	2344	53,6	30,5	17,8	
In rechtstelsel					
- weinig (0-5)/ geen mening	1104	21,8 ^a	35,2 ^b	59,7 ^c	<0,001
- matig (6)	586	12,5	21,1	12,7	
- redelijk-veel (7-10)	2893	65,7	43,8	27,5	
In media					
- weinig (0-5)/ geen mening	2421	50,5 ^a	69,8 ^b	85,6 ^c	<0,001
- matig (6)	922	20,9	22,0	5,1	
- redelijk-veel (7-10)	1238	28,6	7,9	9,3	
In onderwijs					
- weinig (0-5)/ geen mening	595	11,4 ^a	22,8 ^b	36,9 ^c	<0,001
- matig (6)	537	11,3	15,0	18,2	
- redelijk-veel (7-10)	3450	77,4	62,2	44,9	
In gezondheidszorg					
- weinig (0-5)/ geen mening	450	8,0 ^a	21,1 ^b	35,7 ^c	<0,001
- matig (6)	359	7,4	10,2	14,9	
- redelijk-veel (7-10)	3773	84,6	68,8	49,4	
In wetenschap					
- weinig (0-5)/ geen mening	523	9,6 ^a	21,1 ^b	38,7 ^c	<0,001
- matig (6)	356	7,1	15,0	15,3	
- redelijk-veel (7-10)	3703	83,3	64,6	46,0	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

Vanwege de gewing en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. *p* = significantie niveau Chi-kwadraat toets.

Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^a^b^c) wijken niet significant af in betreffende verdelingen (*p* ≥ 0,05).

3.3 Ervaringen met corona

3.3.1 Mensen uit eigen omgeving die ziek zijn geworden

Uit Tabel 5 blijkt dat gevaccineerden en twijfelaars in zijn totaliteit significant vaker geconfronteerd zijn geweest met mensen uit de eigen omgeving die ziek zijn geworden of zijn overleden dan ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren.

Alhoewel deze twee groepen significant vaker mensen in de eigen omgeving hebben die (erg) ziek zijn geworden (zonder opname), verschillen zij niet significant van ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren in het percentage mensen die zijn opgenomen geweest of overleden.

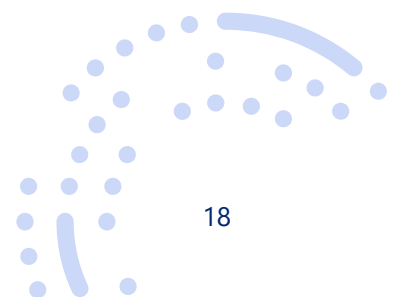
Tabel 5: Mensen uit eigen omgeving ziek geworden of overleden door corona

	N ^{totaal}	Gevaccineerd ¹ (N=4219) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=236) %	p
Ziek geworden of overleden					
- nee	1948	41,4 ^a	48,0 ^a	59,3 ^b	<0,001
- ja	2634	58,6	52,0	40,7	
Ziek geworden (niet erg ziek en zonder ziekenhuis opname)					
- nee	2629	56,3 ^a	62,2 ^a	73,3 ^b	<0,001
- ja	1953	43,7	37,8	26,7	
Heel ziek geworden (zonder ziekenhuis opname)					
- nee	3739	80,9 ^a	86,6 ^{ab}	90,7 ^b	<0,001
- ja	843	19,1	13,4	9,3	
Opgenomen in ziekenhuis (zonder IC opname)					
- nee	4206	91,6	92,9	94,5	0,274
- ja	375	8,4	7,1	5,5	
Opgenomen op de IC van ziekenhuis					
- nee	4272	93,2	94,5	92,8	0,823
- ja	310	6,8	5,5	7,2	
Eén of meerdere mensen overleden door corona					
- nee	4123	90,1	89,8	87,7	0,487
- ja	459	9,9	10,2	12,3	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

Vanwege de weging en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. P = significantie niveau Chi-kwadraat toets.

Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^{a,b,c}) wijken niet significant af in betreffende verdelingen ($p \geq 0,05$).

3.3.2 Zelf ziek geworden door corona

In hoeverre de onderscheiden subgroepen zelf corona hebben gehad, ziek zijn geworden door corona en zijn hersteld (indien méér dan niet of nauwelijks ziek geworden), is weergegeven in Tabel 6. Vanwege de aantallen is alleen voor het aantal besmette deelnemers getoetst in hoeverre gevaccineerden en ongevaccineerden hierin verschillen. Daaruit blijkt dat alleen gevaccineerden en ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren, onderling verschillen. De laatste groep meldt vaker corona te hebben gehad (23,4% versus 15,4%).

Tabel 6: Zelf door corona besmet geraakt

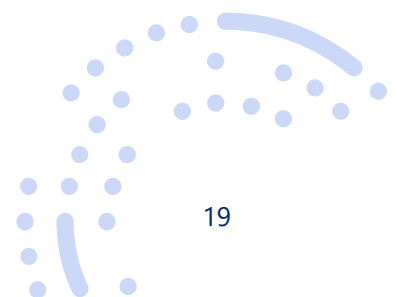
	N ^{totaal}	Gevaccineerd ¹ (N=4219) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=127) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=235) %	p
Zelf corona gehad					
- nee, niet dat ik weet	3852	84,6 ^a	79,5 ^{ab}	76,6 ^b	<0,001
- ja, maar niet op getest	145	2,8	5,5	8,5	
- ja, volgens test/(huis)arts	584	12,6	15,0	14,9	
Ziek door corona (corona volgens test/(huis)arts)					
		(N=530)	(N=19)	(N=35)	
- niet of nauwelijks	161	27,2	21,1	37,1	n.b.
- kon thuis uitzielen	409	70,4	78,9	60,0	
- opgenomen in ziekenhuis	11	2,1	0,0	0,0	
- opgenomen op IC	3	0,4	0,0	2,9	
Lichamelijk hersteld (van thuis uitzielen, opname ziekenhuis of IC, corona volgens test/(huis)arts)					
		(N=386)	(N=15)	(N=23)	
- niet – klein beetje	59	11,1	33,3	13,0	n.b.
- ja	474	88,9	66,7	87,0	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

Vanwege de weging en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. P = significantie niveau Chi-kwadraat toets.

Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^{a b c}) wijken niet significant af in betreffende verdelingen ($p \geq 0,05$).

n.b. = niet berekend vanwege te kleine aantallen.

3.4 Gedachten, opinies en attitudes ten opzichte van corona en vaccinatie

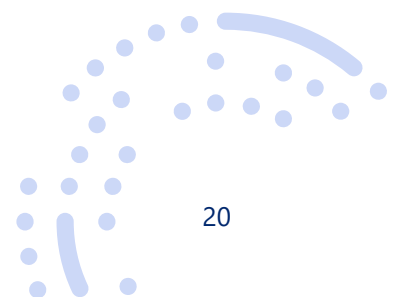
3.4.1 Gedachten en opinies over corona en vaccinaties

Tabel 7 laat zien dat de gedachten en opinies over corona en vaccinatie van ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren, zoals te verwachten, in alle opzichten significant en sterk van de gedachten en opinies van gevaccineerden verschillen. Zo is slechts 15,0% van deze groep ongevaccineerden het eens met de stelling dat vaccinatie kan voorkomen dat men erg ziek kan worden van corona; bij de groep gevaccineerden is dat 91,4%. Verder is 76,1% van deze groep ongevaccineerden bang voor mogelijke bijwerkingen, versus 23,1% van de gevaccineerden.

Tabel 7 laat verder zien dat de groep ongevaccineerden die twijfelen een soort midden positie innemen. Zo is 33,9% het eens met de stelling dat vaccinatie ziekte kan voorkomen, versus 91,4% van de gevaccineerden en 15,0% van de andere ongevaccineerden. Een uitzondering vormen gedachten over wie men kan vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en hoe goed de coronavaccins werken. Twijfelaars hebben het vaakst deze gedachte; 71,2% versus 29,8% van de gevaccineerden en 58,1% van de ongevaccineerden.

Tabel 7: Gedachten en opinies over corona en vaccinatie

	Gevaccineerd ¹ (N=4219) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=125) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=234) %	p
Door vaccinatie kan ik voorkomen dat ik erg ziek word van corona				
- mee oneens ²	5,2 ^a	35,5 ^b	63,7 ^c	<0,001
- mee eens ³	91,4	33,9	15,0	
- geen mening	3,4	30,6	21,4	
Ik ben bang voor de mogelijke bijwerkingen van de coronavaccins				
- mee oneens	72,5 ^a	16,0 ^b	12,0 ^b	<0,001
- mee eens	23,1	74,4	76,1	
- geen mening	4,5	9,6	12,0	
Door me te laten vaccineren verklein ik de kans dat ik anderen besmet met corona				
- mee oneens	14,9 ^a	61,1 ^b	76,1 ^c	<0,001
- mee eens	81,2	15,1	9,0	
- geen mening	4,0	23,8	15,0	
Corona is meer dan een normale griep				
- mee oneens	5,7 ^a	12,1 ^b	42,1 ^c	<0,001
- mee eens	90,4	71,8	38,6	
- geen mening	3,9	16,1	19,3	
Vanwege mijn lichamelijke gezondheid is een coronavaccinatie een risico				
- mee oneens	80,7 ^a	53,6 ^b	51,3 ^b	<0,001
- mee eens	12,8	20,8	26,9	
- geen mening	6,5	25,6	21,8	

	Gevaccineerd ¹ (N=4219) %	Twijfel zich te laten vaccineren (N=125) %	Niet van plan zich te laten vaccineren (N=234) %	<i>p</i>
Ik denk dat de meeste mensen van 18 jaar en ouder waarmee ik omga zijn gevaccineerd				
- mee oneens	6,1 ^a	24,8 ^b	33,8 ^b	<0,001
- mee eens	88,3	57,6	44,4	
- geen mening	5,5	17,6	21,8	
Ik weet niet meer wie ik kan vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en hoe goed de coronavaccins werken				
- mee oneens	58,4 ^a	9,6 ^b	24,4 ^c	<0,001
- mee eens	29,8	71,2	58,1	
- geen mening	11,8	19,2	17,5	
Door de vaccinatie kan ik weer gewoon aan het sociale leven meedoen				
- mee oneens	11,7 ^a	34,9 ^b	54,7 ^c	<0,001
- mee eens	83,2	38,1	19,7	
- geen mening	5,2	27,0	25,6	
Mijn geloof/religie staat vaccineren niet toe				
- mee oneens	85,7 ^a	67,2 ^b	62,0 ^b	<0,001
- mee eens	2,5	5,6	7,3	
- geen mening	11,8	27,2	30,8	

¹ Inclusief 21 respondenten die van plan zijn zich binnenkort te laten vaccineren.

² Mee eens = mee eens of sterk mee eens.

³ Mee oneens = mee oneens of sterk mee oneens.

Vanwege de weging en enkele missing values kunnen de aantallen enigszins verschillen. *P* = significantie niveau Chi-kwadraat toets.

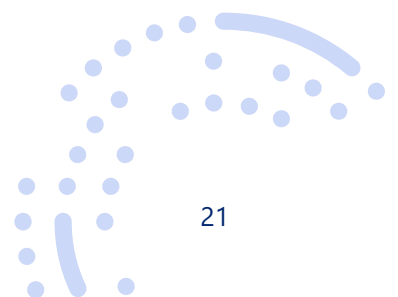
Subgroepen met dezelfde letters in superscript (^{a b c}) wijken niet significant af in betreffende verdelingen ($p \geq 0,05$).

De verschillen tussen de drie subgroepen (op groepsniveau) betekenen *niet* dat binnen de subgroep ongevaccineerden die twijfelen en binnen de subgroep ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren, iedereen dezelfde gedachten of opinies heeft over corona en vaccinatie. Zo blijkt binnen de groep ongevaccineerden die twijfelen, van de negen in Tabel 7 onderzochte gedachten en opinies²¹, slechts 23,6% vijf of meer dezelfde gedachten en opinies te delen (9,4% deelt zes of meer dezelfde gedachten en opinies). Bij de subgroep die niet van plan is zich te laten vaccineren is dat 55,3% (28,9% deelt zes of meer dezelfde gedachten en opinies).

3.4.2 Redenen om zich wel of niet te laten vaccineren

Vervolgens is onderzocht in hoeverre deze gedachten en opinies een rol hebben gespeeld om zich wel of niet te vaccineren. Omdat de vraagstellingen voor de gevaccineerden en ongevaccineerden voor dit doel zijn aangepast (zie paragraaf 2.2.1.), is het niet mogelijk om statistisch te toetsen of gevaccineerden en ongevaccineerden verschillen op deze punten. Vanwege de aantallen zijn beide groepen ongevaccineerden hier tezamen genomen. De resultaten van de analyses staan in Tabel 8 (de percentages van de

²¹ Daarvoor is geteld hoe vaak men het oneens was de eerste, derde, vierde, zesde en/of achtste gedachte/ opinie, en eens was met de tweede, vijfde, zevende en/of negende gedachte/opinie.

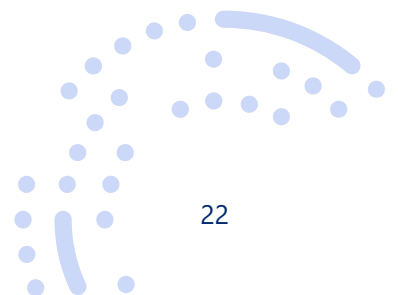
antwoordcategorieën “niet belangrijk” en “beetje belangrijk” zijn, om de lengte van de tabel te beperken, niet getoond in Tabel 8).

Hieruit blijkt onder meer dat voor 91,4% (35,1% + 56,3%) van de gevaccineerden die van mening zijn dat vaccinatie ziekte kan voorkomen, dat dat een belangrijke reden was om zich te laten vaccineren. Van de gevaccineerden die van mening zijn dat vaccinatie besmetting van anderen kan helpen voorkomen, geeft 93,1% (45,5% + 47,6%) aan dat dat een belangrijke reden was zich te laten vaccineren.

Van de ongevaccineerden die bang zijn voor mogelijke bijwerkingen, meldt 82,3% (27,0% + 55,3%) dat dat een belangrijke reden was om zich (nog) niet te laten vaccineren. Risico's vanwege lichamelijke gezondheid wordt door een vergelijkbaar percentage genoemd, namelijk 81,3% (29,1% + 52,2%). Van de ongevaccineerden die niet weten op wie ze moeten vertrouwen met betrekking tot de gevaren van corona en werking van de vaccins, meldt 77,8% (31,5% + 46,3%) dat dat een belangrijke reden is zich (nog) niet te laten vaccineren. Van de kleine groep ongevaccineerden voor wie hun geloof vaccineren niet toestaat, meldt 67,6% (20,9% + 46,7%) dat dat een belangrijke reden is zich (nog) niet te laten vaccineren.

Tabel 8: Belang gedachten en opinies om zich wel of niet te laten vaccineren

Gevaccineerden		Ongevaccineerden ¹	
	%		%
Vaccinatie kan voorkomen dat u erg ziek wordt van corona	(N=3854)	Vaccinatie kan <u>niet</u> voorkomen dat u erg ziek wordt van corona	(N=193)
- belangrijk	35,1	- belangrijk	21,4
- zeer belangrijk	56,3	- zeer belangrijk	27,5
<u>Niet</u> bang voor de mogelijke bijwerkingen van de coronavaccins	(N=3057)	Bang voor de mogelijke bijwerkingen van de coronavaccins	(N=270)
- belangrijk	41,8	- belangrijk	27,0
- zeer belangrijk	12,2	- zeer belangrijk	55,3
Vaccinatie verkleint kans anderen te besmetten met corona	(N=3422)	Vaccinatie verkleint <u>niet</u> kans anderen te besmetten met corona	(N=255)
- belangrijk	45,5	- belangrijk	34,0
- zeer belangrijk	47,6	- zeer belangrijk	28,2
Corona is meer dan een normale griep	(N=3810)	Corona is <u>niet</u> meer dan een normale griep	(N=114)
- belangrijk	45,5	- belangrijk	32,7
- zeer belangrijk	39,3	- zeer belangrijk	27,9
Vaccinatie is <u>niet</u> risicovol is vanwege lichamelijke gezondheid	(N=3400)	Vaccinatie is risicovol vanwege lichamelijke gezondheid	(N=89)
- belangrijk	43,4	- belangrijk	29,1
- zeer belangrijk	17,0	- zeer belangrijk	52,2
Meeste mensen van 18+ jaar waarmee wordt omgegaan zijn gevaccineerd	(N=3724)	Meeste mensen van 18+ jaar waarmee wordt omgegaan zijn <u>niet</u> gevaccineerd	(N=110)
- belangrijk	37,3	- belangrijk	10,2
- zeer belangrijk	19,7	- zeer belangrijk	5,8

Gevaccineerden		Ongevaccineerden ¹	
	%		%
Weet op wie te vertrouwen m.b.t. gevaren van corona en werking coronavaccins	(N=2461)	Weet <u>niet</u> op wie te vertrouwen m.b.t. gevaren van corona en werking coronavaccins	(N=225)
- belangrijk	48,8	- belangrijk	31,5
- zeer belangrijk	17,8	- zeer belangrijk	46,3
Door vaccinatie weer gewoon aan het sociale leven mee kunnen doen	(N=3507)	Door vaccinatie <u>niet</u> weer gewoon aan het sociale leven mee kunnen doen	(N=171)
- belangrijk	48,3	- belangrijk	15,4
- zeer belangrijk	34,2	- zeer belangrijk	9,2
Geloof/religie staat vaccineren toe	(N=3615)	Geloof/religie staat vaccineren <u>niet</u> toe	(N=24)
- belangrijk	8,1	- belangrijk	20,9
- zeer belangrijk	4,6	- zeer belangrijk	46,7

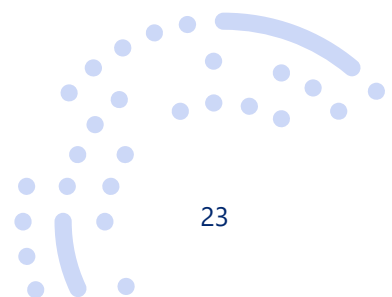
¹ De subgroepen "Twijfel zich te laten vaccineren" en "Niet van plan zich te laten vaccineren" zijn vanwege de aantallen tezamen genomen.

3.4.3 Attitudes ten opzichte van vaccinaties

Bij alle deelnemers is de gestandaardiseerde vragenlijst 5C afgenomen, die inzicht geeft in de attitudes (*confidence, complacency, constraints, calculation* en *collective responsibility*) van de deelnemers ten opzichte van corona en coronavaccinatie (zie ook paragraaf 2.2.1 en bijlage A).

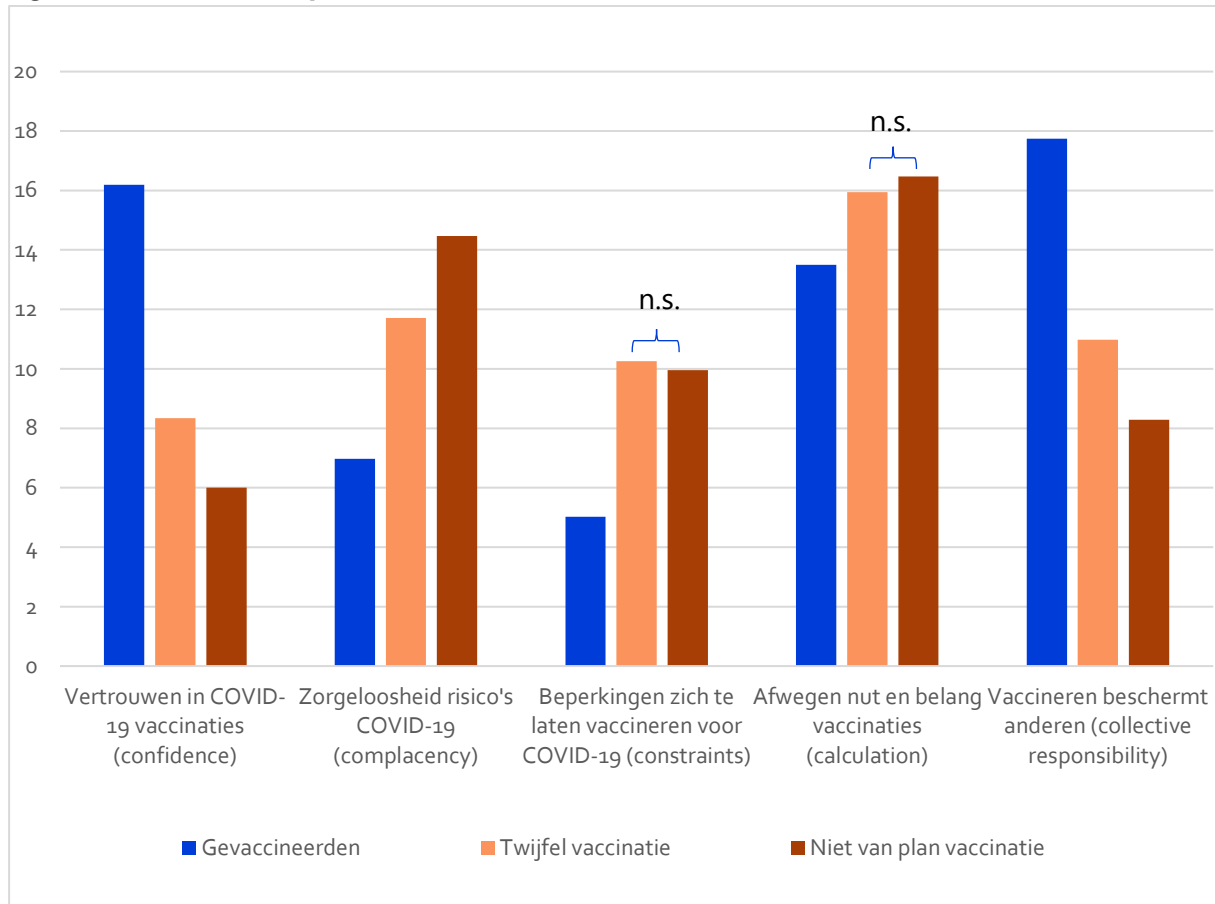
In Figuur 1 zijn de gemiddelde scores grafisch weergegeven (minimale score=3 en maximale score=21). In lijn met Tabel 8, wijken de gevaccineerden en ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren, significant en sterk af, waarbij gevaccineerden (veel) positiever oordelen over de vaccinaties, de risico's van besmetting en het belang van vaccinatie voor anderen hoger inschatten dan deze subgroep ongevaccineerden.

Alleen als het gaat over in hoeverre men van mening is dat men alles goed afweegt, zijn de verschillen tussen de groepen (veel) geringer. Wederom lijken de ongevaccineerden die nog twijfelen, een soort middenpositie in te nemen.

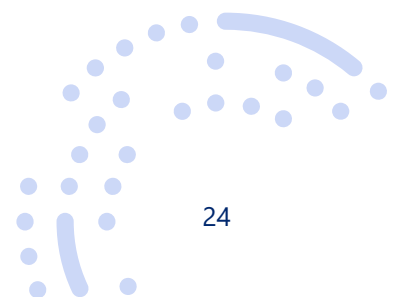
Figuur 1: Attitudes ten opzichte van corona (COVID-19) en coronavaccinatie

De drie groepen wijken op alle attitudes significant van elkaar af ($p < 0,001$) in gemiddelde scores, met uitzondering van de groepen met de markering n.s. (niet significant).

De huidige attitudes ten opzichte van corona en vaccinatie hangen gedeeltelijk samen met het vertrouwen in instanties vóór de start van de vaccinaties. Aanvullende analyses tonen namelijk dat 32,1% van het huidige vertrouwen in COVID-19 vaccinaties, 20,7% van de huidige zorgeloosheid over de risico's van besmetting, 18,7% van de huidige beperkingen, 22,5% van de huidige gedachte dat vaccinatie anderen beschermt, verklaard kan worden door het vertrouwen in instanties²², naast demografische kenmerken en gezondheid vóór de start van de vaccinaties. Echter, slechts 2,0% van het afwegen van het nut en belang in vaccinaties kan door deze variabelen worden verklaard (zie bijlage B).

²² In de multiple regressieanalyses is "vertrouwen in het parlement" om statistische redenen buiten de analyses gelaten (VIF hoger dan 5).

3.5 Subgroepen met angst voor bijwerkingen en onzeker vertrouwen

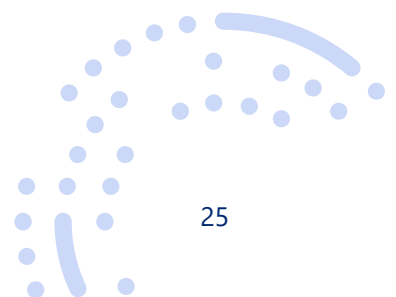
Uit Tabel 8 valt op te maken dat, alhoewel de gevaccineerden en ongevaccineerden significant verschillen in hun gedachten en opinies over corona en vaccinatie, een deel van de gevaccineerden en ongevaccineerden dezelfde meningen heeft over corona en vaccinatie. Bijvoorbeeld, ongeveer 75% van de beide groepen ongevaccineerden is bang voor de mogelijke bijwerkingen, maar 23,1% van de gevaccineerden is dat ook. Van de twijfelaars en degenen die niet van plan zijn zich te laten vaccineren meldt respectievelijk 71,2% en 58,1% dat zij niet weten op wie ze kunnen vertrouwen als het gaat om de gevaren en de effectiviteit van de vaccinaties. Bij de gevaccineerden is bijna 30% dat ook van mening.

Het feit dat een deel van de gevaccineerden bang is voor de bijwerkingen en/of ook niet weet wie ze kan vertrouwen – argumenten die voor de ongevaccineerden belangrijk waren om zich *niet* te laten vaccineren – maar zich wél hebben laten vaccineren, roept de vraag op waarom zij zich desondanks wél heeft laten vaccineren.

Deze vraag is indirect beantwoord door te analyseren in hoeverre gevaccineerden enerzijds en de twee subgroepen ongevaccineerden anderzijds die (allemaal) bang zijn voor de bijwerkingen en niet weten wie ze kunnen vertrouwen, van elkaar verschillen in andere aspecten. Daarvoor zijn verschillen in vertrouwen in verschillende instanties en gedachten en opinies over corona en vaccinatie onderzocht (tezamen 12 aspecten: zie Figuur 2 en 3).

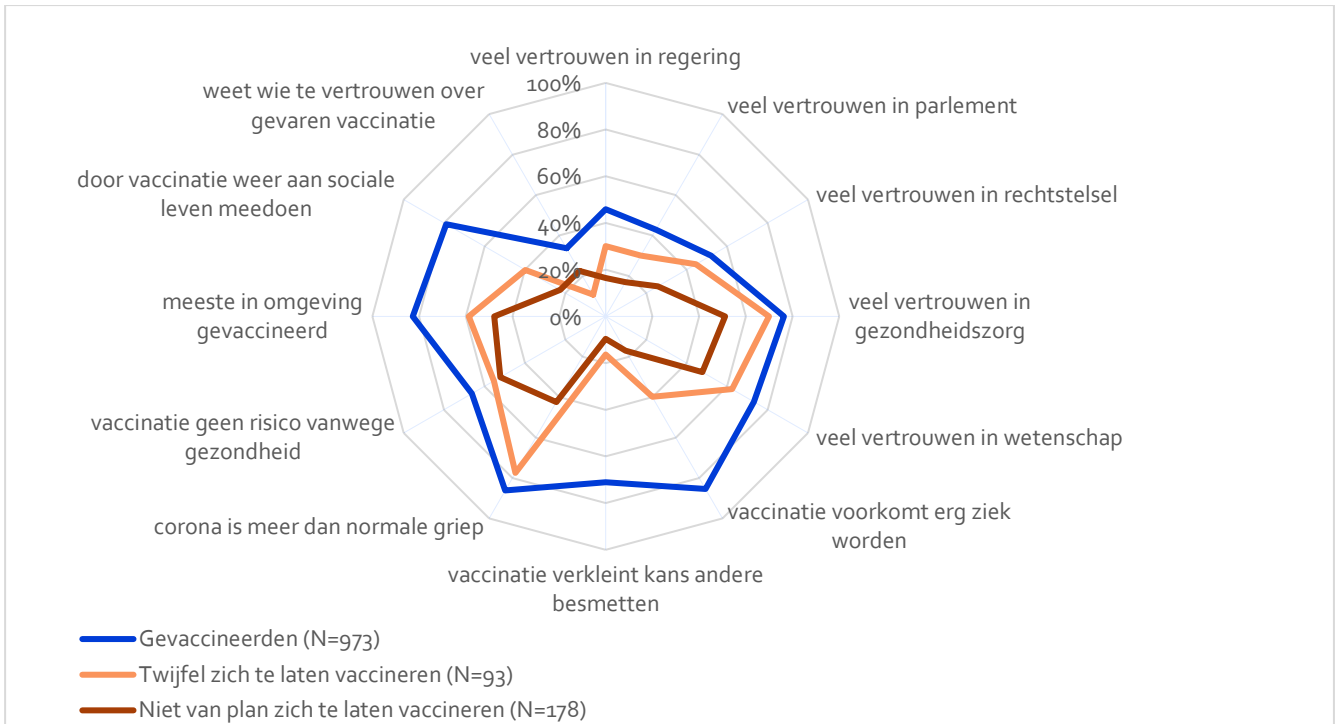
De resultaten van de analyses met betrekking tot “bang voor bijwerkingen” zijn, om de lengte van een tabel te beperken, beknopt en grafisch weergegeven in Figuur 2. Alhoewel deelnemers uit de drie groepen allemaal bang zijn voor de bijwerkingen, verschillen de gevaccineerden op alle andere aspecten significant van ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren. Dat geldt ook voor verschillen tussen gevaccineerden en twijfelaars, met uitzondering van vertrouwen in het rechtstelsel en gezondheidszorg.

Op dezelfde wijze zijn de verschillen weergegeven tussen gevaccineerden en ongevaccineerden die niet weten op wie ze kunnen vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en effectiviteit van de vaccinatie. Deze zijn grafisch weergegeven in Figuur 3 en deze is vrijwel identiek aan Figuur 2 (met uitzondering van de twee variabelen die slechts in één van beide figuren voorkomen: bang zijn en vertrouwen). Wederom verschillen gevaccineerden op alle onderdelen significant van ongevaccineerden die niet van plan zijn zich te laten vaccineren. Het patroon van verschillen tussen gevaccineerden en twijfelaars is eveneens vrijwel identiek, met uitzondering dat het verschil in vertrouwen in het parlement ook niet significant is.

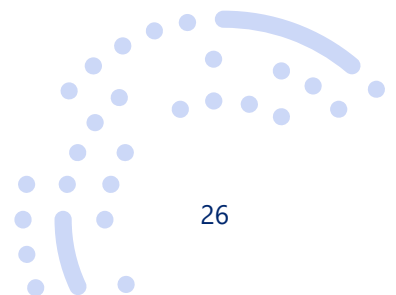
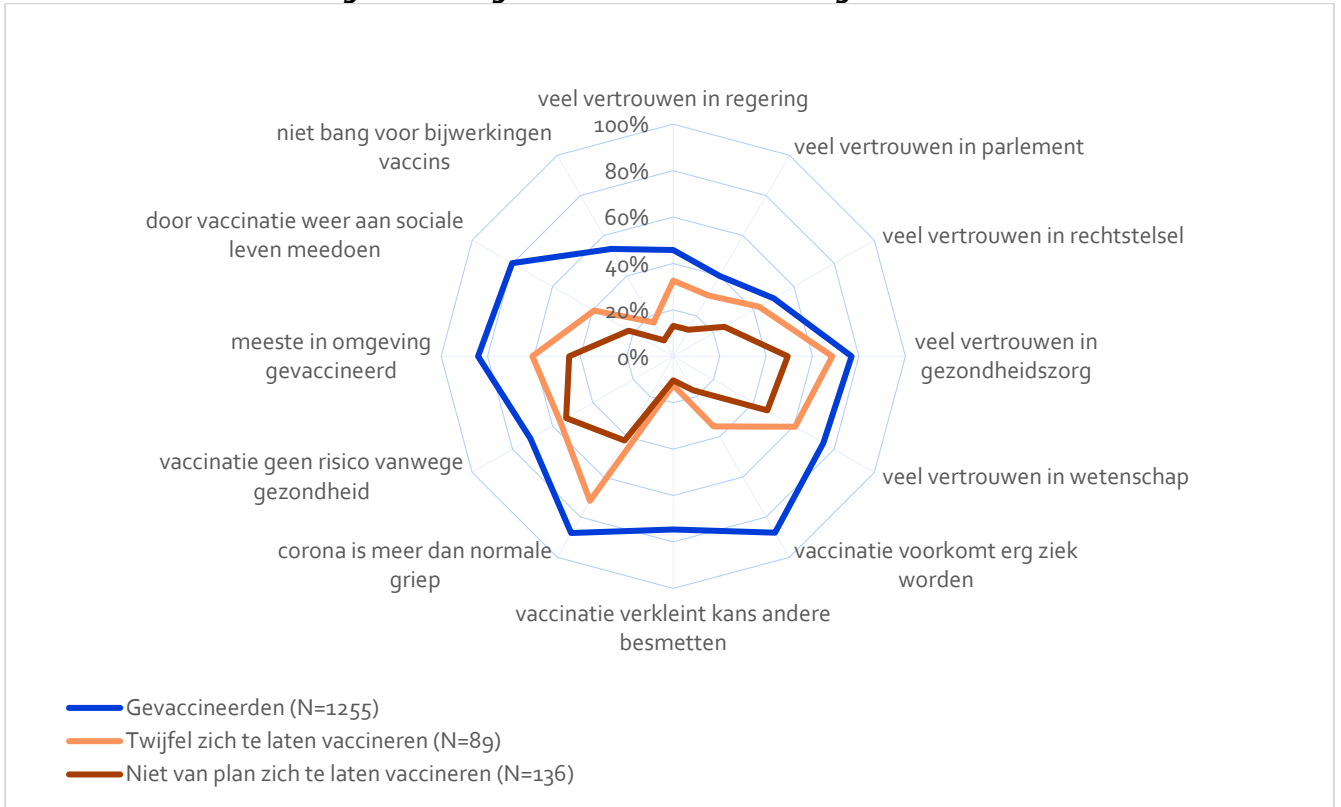

Figuur 2 Verschillen tussen gevaccineerden en ongevaccineerden die bang zijn voor bijwerkingen van corona vaccinaties

Figuur 3 Verschillen tussen gevaccineerden en ongevaccineerden die niet meer weten op wie ze kunnen vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en hoe goed de coronavaccins werken

Bijlage A

CORONA EN VACCINATIEVRAGENLIJST (ITEMS RAPPORT)

In de afgelopen 1,5 jaar zijn allerlei maatregelen tegen de coronapandemie getroffen. Vaccinatie is daar één van.

Deze vragenlijst gaat over uw eigen ervaringen met corona en uw eigen mening over vaccinaties tegen corona.

Centerdata voert dit onderzoek uit in opdracht van het ministerie van VWS.

Zijn één of meerdere mensen uit uw eigen directe omgeving (familie, vrienden, collega's, medestudenten) ziek geworden of overleden door corona?

1. Nee (niet dat ik weet)
 2. Ja
-

Hoe ziek zijn één of meerdere mensen uit uw eigen directe omgeving geworden door corona? (meerdere antwoorden mogelijk)

1. Eén of meer mensen zijn ziek geworden (maar niet erg ziek en zonder ziekenhuis opname).
 2. Eén of meer mensen zijn heel ziek geworden (maar zonder ziekenhuis opname).
 3. Eén of meer mensen zijn heel ziek geworden en zijn opgenomen (geweest), maar zonder opname op de Intensive Care (IC) afdeling.
 4. Eén of meer mensen zijn heel ziek geworden en op de Intensive Care (IC) afdeling van het ziekenhuis opgenomen (geweest).
 5. Eén of meerdere mensen zijn overleden.
-

Hebt u nu zelf corona (COVID-19) of hebt u corona gehad?

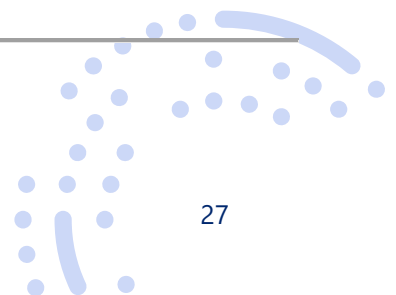
1. Nee (niet dat ik weet)
 2. Ja, ik heb corona (gehad), maar ik ben daar niet op getest
 3. Ja, ik heb corona (gehad), volgens de test/huisarts/behandelend arts
-

Hoe ziek bent u of was u toen?

1. Ik ben niet of nauwelijks ziek (geweest)
 2. Ik ben ziek (geweest), maar kon thuis uitzielen
 3. Ik ben opgenomen (geweest) in het ziekenhuis
 4. Ik ben opgenomen (geweest) op de Intensive Care (IC) afdeling van het ziekenhuis
-

In hoeverre bent u hiervan lichamelijk hersteld? (kies het antwoord dat het meest op u van toepassing is)

1. Ik ben (nog) niet hersteld
 2. Ik ben een klein beetje hersteld
 3. Ik ben redelijk hersteld
 4. Ik ben grotendeels hersteld
 5. Ik ben helemaal hersteld
-

Bent u nu gevaccineerd tegen corona (COVID-19)? (kies het antwoord dat het meest op u van toepassing is)

1. Ja, ik ben volledig gevaccineerd.
2. Ja, ik ben gedeeltelijk gevaccineerd (ik moet de tweede prik nog krijgen).
3. Nee, ik ben nog niet gevaccineerd maar wil mij (binnenkort) wel laten vaccineren.
4. Nee, ik ben niet gevaccineerd omdat ik zelf corona heb gehad.
5. Nee, ik ben nog niet gevaccineerd en ik weet nog niet of ik me zal laten vaccineren.
6. Nee, ik ben niet gevaccineerd en ik ben ook niet van plan me te laten vaccineren.

Mensen hebben allerlei gedachten en meningen over corona en over vaccinaties tegen corona. Kunt u voor de volgende uitspraken aangeven in hoeverre ze op u van toepassing zijn?

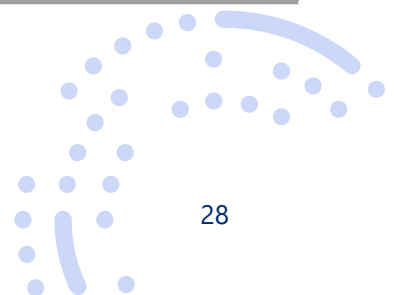
- Door vaccinatie kan ik voorkomen dat ik erg ziek word van corona.
- Ik ben bang voor de mogelijke bijwerkingen van de coronavaccins.
- Door me te laten vaccineren verklein ik de kans dat ik anderen besmet met corona.
- Corona is meer dan een normale griep.
- Vanwege mijn lichamelijke gezondheid is een coronavaccinatie een risico.
- Ik denk dat de meeste mensen van 18 jaar en ouder waarmee ik omga (familie, vrienden, collega's, medestudenten) zijn gevaccineerd.
- Ik weet niet meer wie ik kan vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en hoe goed de coronavaccins werken.
- Door de vaccinatie kan ik weer gewoon aan het sociale leven meedoen (bijvoorbeeld omdat ik dan een QR code heb).
- Mijn geloof/religie staat vaccineren niet toe.

1. sterk mee oneens
2. mee oneens
3. mee eens
4. sterk mee eens
9. geen mening

Hoe belangrijk [zijn / waren] de volgende gedachten bij uw besluit om u [binnenkort /] te laten vaccineren?
De gedachte dat...

- vaccinatie kan voorkomen dat u erg ziek wordt.
- u niet bang bent voor de mogelijke bijwerkingen van de vaccins
- vaccinatie de kans verkleint dat u anderen besmet met corona.
- corona meer is dan een normale griep.
- vaccinatie niet risicovol is vanwege uw lichamelijke gezondheid.
- de meeste mensen waarmee u omgaat gevaccineerd zijn.
- u weet wie u kunt vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en hoe goed de coronavaccins werken.
- u door de vaccinatie weer gewoon aan het sociale leven kunt meedoen.
uw geloof/religie vaccineren toestaat.

1. Niet belangrijk
2. Een beetje belangrijk
3. Belangrijk
4. Zeer belangrijk

Hoe belangrijk waren de volgende gedachten bij uw besluit om u **(nog) niet** te laten vaccineren?
De gedachte dat...

- vaccinatie niet kan voorkomen dat u erg ziek wordt.
- u bang bent voor de mogelijke bijwerkingen van de vaccins.
- vaccinatie de kans niet verkleint dat u anderen besmet met corona.
- corona niet meer is dan een normale griep.
- vaccinatie risicovol is vanwege uw lichamelijke gezondheid.
- de meeste mensen waarmee u omgaat niet gevaccineerd zijn.
- u niet weet wie u kunt vertrouwen als het gaat om de gevaren van corona en hoe goed de coronavaccins werken.
- u door de vaccinatie niet gewoon weer aan het sociale leven kunt meedoen.
- uw geloof/religie vaccineren niet toestaat.

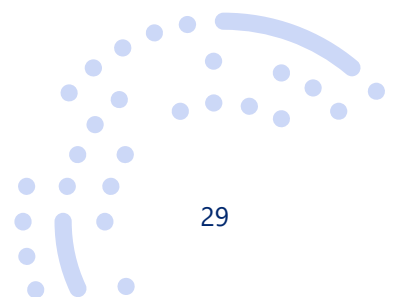
1. Niet belangrijk
2. Een beetje belangrijk
3. Belangrijk
4. Zeer belangrijk

(5C vragenlijst)

Hieronder krijgt u een aantal vragen over vaccinaties. Deze vragen gaan specifiek over vaccins tegen het coronavirus (COVID-19). In hoeverre bent u het oneens of eens met de volgende uitspraken?

- Ik heb volledig vertrouwen erin dat COVID-19 vaccins veilig zijn.
- De COVID-19 vaccinaties zijn effectief.
- Als het om COVID-19 vaccins gaat, vertrouw ik erop dat overheidsinstanties beslissingen nemen in het beste belang van de maatschappij.
- Vaccinatie is onnodig, omdat COVID-19 niet meer zo vaak voorkomt.
- Mijn immuunsysteem is zo sterk dat het me ook tegen ziektes beschermt.
- COVID-19 is niet zo ernstig dat ik me zou moeten laten vaccineren.
- Alledaagse stress zal mij tegenhouden om me te laten vaccineren.
- Het is voor mij lastig om gevaccineerd te worden tegen COVID-19.
- Het bezoeken van de dokter geeft me een onprettig gevoel; dit zal me tegenhouden om gevaccineerd te worden.
- Wanneer ik eraan denk om me te laten vaccineren, weeg ik voordelen en risico's tegen elkaar af om de best mogelijke beslissing te nemen.
- Voor elke vaccinatie overweeg ik nauwkeurig of deze voor mij nuttig is.
- Het is voor mij belangrijk dat ik het onderwerp van vaccinatie volledig begrijp vóór ik me laat vaccineren.
- Als iedereen gevaccineerd is, hoef ik me niet ook te laten vaccineren.
- Ik zal mij laten vaccineren, omdat ik dan ook mensen kan beschermen met een zwakker immuunsysteem (bv. ouderen en patiënten).
- Vaccinatie is een actie van iedereen samen om de verspreiding van ziektes tegen te gaan.

1. sterk mee oneens
2. mee oneens
3. beetje mee oneens
4. neutraal
5. beetje mee eens
6. mee eens
7. sterk mee eens

HEALTH SURVEY (ITEMS RAPPORT)

Hinder door problemen

Hebben uw lichamelijke gezondheid of uw emotionele problemen u de laatste maand belemmerd in uw alledaagse activiteiten, zoals een eindje lopen, trappen opgaan, uzelf aankleden, uzelf wassen, naar het toilet gaan?

- 1 helemaal niet
- 2 vrijwel niet
- 3 een beetje
- 4 tamelijk veel
- 5 heel erg veel

Hebben uw lichamelijke gezondheid of uw emotionele problemen u de laatste maand belemmerd in uw sociale activiteiten?

- 1 helemaal niet
 - 2 vrijwel niet
 - 3 een beetje
 - 4 tamelijk veel
 - 5 heel erg veel
-

Long problemen, hart problemen, diabetes

Heeft een arts u het afgelopen jaar verteld dat u één van de volgende ziekten / problemen hebt?

- angina, pijn op de borst
- een hartaanval inclusief hartinfarct of coronairtrombose of een ander hartprobleem inclusief hartfalen
- diabetes of een te hoog bloedsuikergehalte
- een chronische longziekte zoals chronische bronchitis of emfyseem
- astma

0 nee

1 ja

Hebt u **regelmatig** last van:

- hartklachten of angina, pijn in de borst bij inspanning
- ademnood, problemen met ademen
- hoesten, een verstopte neus en/of verkoudheidsklachten

0 nee

1 ja

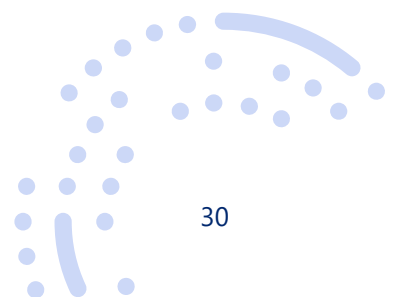
MHI-5

De volgende vragen gaan over hoe u zich voelt en hoe het met u ging in de afgelopen maand. Geeft u het antwoord dat het best uw gevoel of gedrag van de afgelopen maand laat zien.

De afgelopen maand

- was ik erg zenuwachtig
- zat ik zo erg in de put dat niets mij kon opvrolijken
- voelde ik me kalm en rustig
- voelde ik me neerslachtig en somber
- voelde ik me gelukkig

...

- 1 nooit
- 2 zelden
- 3 soms
- 4 vaak
- 5 meestal
- 6 voortdurend

POLITICS AND VALUES SURVEY (ITEMS RAPPORT)

Vertrouwen in instanties

Kunt u op een schaal van 0 tot 10 aangeven hoeveel **vertrouwen** u persoonlijk hebt in elk van de volgende instellingen?

Wanneer u het antwoord niet weet kunt u '?' aanklikken.

- Nederlandse regering
- Nederlands parlement
- het rechtsstelsel
- de media
- het onderwijs
- de gezondheidszorg
- de wetenschap

0 helemaal geen vertrouwen

10 volledig vertrouwen

999 ik weet het niet

Volgt het nieuws

Volgt u het nieuws:

Meerdere antwoorden mogelijk.

- op televisie en/of radio
- via internet
- in een betaald dagblad

0 nee

1 ja

Geïnteresseerd in het nieuws

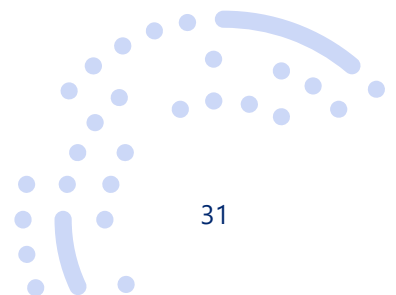
Bent u zeer geïnteresseerd in het nieuws, tamelijk geïnteresseerd of niet geïnteresseerd?

1 zeer geïnteresseerd

2 tamelijk geïnteresseerd

3 niet geïnteresseerd

99 ik weet het niet

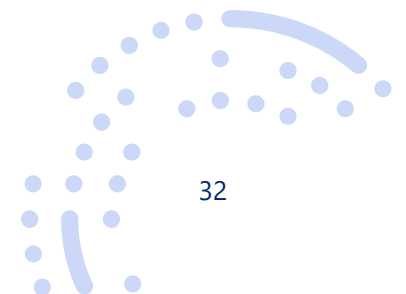

Bijlage B

Resultaten multiple regressieanalyses voorspellen attitudes ten opzichte van corona en coronavaccinaties ²³										
	confidence		complacency		constraints		calculation		collective responsibility	
	β	p	β	p	β	p	β	p	β	p
vertrouwen in regering	,303	<,001	-,181	<,001	-,093	<,001	-,068	<,001	,220	<,001
vertrouwen in wetenschap	,173	<,001	-,161	<,001	-,213	<,001	,060	,008	,206	<,001
vertrouwen in media	,114	<,001	-,068	<,001	-,027	,091	-,035	,051	,086	<,001
vertrouwen in onderwijs	-,042	,037	,065	,002	,046	,034	,029	,222	-,072	<,001
vertrouwen in gezondheidszorg	,054	,015	-,059	,015	-,081	<,001	-,044	,101	,059	,014
angst- en depressie gevoelens	,053	<,001	-,006	,695	-,074	<,001	-,016	,385	,018	,264
hinder alledaags activiteiten	-,008	,640	-,006	,757	,047	,017	-,027	,218	-,035	,074
hinder sociale activiteiten	-,035	,072	,014	,508	,030	,165	,025	,281	-,010	,625
geslacht (1=man, 2=vrouw)	-,057	<,001	-,055	<,001	-,050	<,001	,049	,001	,017	,211
leeftijd	,140	<,001	-,211	<,001	-,103	<,001	-,095	<,001	,110	<,001
werk (1=nee, 2=ja)	,016	,232	-,017	,235	-,087	<,001	,043	,008	,010	,508
burgerlijke staat (1=niet getrouwd, 2=getrouwd)	,008	,561	-,040	,006	-,002	,902	,025	,122	,033	,023
longproblemen (1=nee, 2=ja)	,024	,064	-,049	<,001	-,032	,027	-,001	,954	,019	,187
hartproblemen (1=nee, 2=ja)	,011	,408	-,040	,005	-,036	,012	,005	,738	,020	,158
diabetes (1=nee, 2=ja)	,041	,001	-,026	,055	-,005	,702	-,012	,423	,013	,320
afkomst (1=NL, 2= niet NL)	-,077	<,001	,083	<,001	,158	<,001	,001	,938	-,097	<,001
Adjusted R ²	,321		,207		,187		,020		,225	
F change	132,02		73,41		64,80		6,79		81,27	
p	<,001		<,001		<,001		<,001		<,001	

²³ In de analyses zijn respondenten die geen mening hebben buiten beschouwing gelaten.

Centerdata

Postbus 90153
5000 LE Tilburg

+31 (0)13 206 3500
info@centerdata.nl

centerdata.nl
